

ПРОБЛЕМИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

О.А. КРАТТ, д.е.н., доцент, декан факультету менеджменту та інновацій,
зав. кафедрою „Економіка та маркетинг”
Донецький національний технічний університет

РЕФОРМА МЕНЕДЖМЕНТУ ВИЩОЇ ШКОЛИ:
ПЕРЕДУМОВИ, СПЕЦИФІКА, ПАРАДИГМИ

У суспільстві набирає силу дискусія про те, наскільки ефективно вітчизняна вища школа (далі – ВШ) виконує високу суспільну місію. За кількістю осіб, що мають базову і повну вищу освіту, Україна випереджає європейські країни. Але при цьому рівень розвитку української економіки як, втім, і рівень життя населення, нижче, ніж у країнах Європи. З кожним роком для української вищої школи актуалізується гасло «Нехай менше, але краще». Падіння попиту на послуги вищої освіти (далі – ПВО) є найближчим часом очевидним. Отже, повинна скоротитися і пропозиція. За цих умов багато що залежить від менеджменту вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ). Проте адміністрація не в змозі розв'язати комплекс складних проблем, оскільки багато їх виходить за рамки компетенції навчальних закладів. Це під силу центральним органам управління системою вищої освіти (далі – СВО), які протягом двох десятиріч сприяли її екстенсивному розвитку. Полеміка навколо проекту Закону України «Про вищу освіту» переконує в тому, що освітнє співтовариство чекає на зважені, обмірковані рішення та еволюційний шлях втілення їх у життя. За даних обставин, вельми доречно звернутися до світового досвіду ВШ, яка має сильні демократичні традиції в управлінні, довела міжнародну конкурентоспроможність, володіє світовими досягненнями у сфері науки і техніки, добре адаптована до вимог ринку праці.

Інтерес західних вчених до менеджменту вищої школи протягом чотирьох останніх десятиліть то посилювався, то слабшав. Р.Дім, С.Хіллєрд і М.Рід фіксують розповсюдження ідей про місце вчених та університетів у суспільстві знань. На їх думку, «знання – новий капітал» є сучасною модною концепцією, а «менеджмент знань» – наукою революційного порядку [1, с.69]. Аналізуючи лідерство в управлінні коледжами та університетами, А.Хоффман і Р.Саммерс зв'язують докорінний поворот в адмініструванні вищої освіти із симптомом «погляд у майбутнє» [2, с.3]. Х.Ортега-і-Гассет вивчає місію університетів, що само по

собі символічно [3]. У монографії за редакцією В.Л.Меека, Л.Годегебуре, Р.Сантьяго та Т.Карвало присутні думки вчених десяти країн щодо динаміки реформ менеджменту середньої ланки вищої освіти. Різноманітність поглядів символізує широку палітру методів і форм розвитку ВШ [4]. На іншій позиції стоїть М.Шатток. На його погляд, успішність університетів залежить від якості викладання і досліджень, а не результативності менеджменту. При цьому добрий менеджмент з часом сприяє процвітанню викладання і науки, а поганий (зустрічається частіше) їх підриває та прискорює занепад [5, с.2]. Названі переконання відображають загальну стурбованість вчених ефективністю менеджменту вищої школи.

На пострадянському просторі менеджмент ВШ став предметом дослідження порівняно недавно. Праці російських вчених відрізняє амбітність форм і широта діапазону викладу проблеми. Вражає масштабом аналітичний доклад, що містить досвід, тенденції і перспективи управління у вищій школі (далі – Доклад) [6]. А. Асаул і Б.Капаров вдало поєднали науковий і навчально-методичний засади у довідковому посібнику з управління ВНЗ в інноваційній економіці (далі – Посібник) [7]. Усебічно представлено управління факультетом у підручнику за редакцією С. Резника (далі – Підручник) [8]. Для українських економістів характерною є глибина занурення у проблему. Наприклад, монографія Т.Боголіб присвячена принципам управління ВНЗ [9]. С. Опрятний розглядає особливості управлінського процесу у сфері вищої освіти [10]. О.Поліщук визначає стратегічне завдання системи управління вищою освітою України [11]. Незважаючи на відмінності у підходах, українські вчені подібно колегам з Росії роблять перші боязкі кроки на шляху пізнання проблеми. До середини першого десятиріччя нинішнього століття попит на ПВО перевищував пропозицію, а, значить, аргументи на користь реформ менеджменту не сприймалися всерйоз. Оскільки тради-

© О.А. Кратт, 2011

ційні форми і методи управління забезпечували результат, то була відсутня необхідність у вивченні специфіки управління, з одного боку, та управлінських парадигм, з іншого.

Мета публікації – з'ясування наявності доказів на користь необхідності реформування менеджменту вітчизняної вищої школи в контексті її унікальності та сучасних управлінських парадигм розвитку.

Реалізація мети припускає послідовне розв'язання трьох завдань. Перше – встановлення обставин, що зумовили необхідність реформ управління ВШ. У Докладі наголошується, що у 1960-х рр. у багатьох розвинутих країнах світу активно розроблялися питання стратегічного управління та університетського (інституціонального) менеджменту, а з 1970-х рр. академічне співтовариство забило на сполох, усе голосніше кажучи про загрози освіті [6, с.32, 125]. Р.Дім, С.Хіллєрд і М.Рід говорять про чинники, відрізняючи сучасні зміни в управлінні університетами Великобританії від тих, що мали місце у 1980-х рр.: зміна розміру системи; домінування держави у відносинах з університетами; скорочення бюджетного фінансування; впровадження зовнішнього аудиту в систему викладання, досліджень та академічних стандартів [1, с.62-63].

Звертаючи увагу на постійність і складність змін, А.Хоффман і Р.Саммерс називають виклики, кинуті вищій освіті: нова конкуренція як результат «прибуткової освіти»; скорочення бюджетів традиційних інститутів; розширення технологічної складової в освітній методології; демографічний зсув у трудових ресурсах (затінювання старих принципів професорства); демографічні зміни у складі студентів (збільшення віку); посилення впливу освіти за стінами університетів (дистанційне навчання) [2, с.2].

Вельми переконливими є аргументи, що містяться у Докладі, на користь актуальності створення системи ефективного управління вищою освітою: відповідність діяльності університетів як потребам держави, так і запитам громадян і роботодавців, при відносному зниженні державних витрат збільшення витрат на якісну реалізацію освітніх програм; зростання конкуренції ВНЗ при виділенні бюджетних і позабюджетних коштів; зміни у правовому статусі ВНЗ; відповідність системи управління якістю освіти світовим тенденціям; адекватність освітніх технологій інтенсивному розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток безперервної освіти через програми

підвищення кваліфікації та перепідготовки дорослого населення; посилення інтеграції діяльності ВНЗ (стратегічні альянси, міжнародні програми, регіональні і міжнародні освітні мережі) [6, с.32-35].

Практично всі названі чинники в тій або іншій мірі зумовлюють необхідність реформ української вищої школи. Наприклад, не тільки зросла кількість ВНЗ, але і з'явилися процедури ліцензування та акредитації. Відносини держави і ВНЗ еволюціонували у напрямі підвищення автономності закладів. Пліуралізм форм власності привів до виникнення недержавних ВНЗ. Скоротилися обсяги державного фінансування ВШ, а також з'явилися альтернативні джерела фінансування. Крім цього О.Поліщук підкреслює важливість підготовки ВНЗ кваліфікованих фахівців і високопрофесійних менеджерів для різних сфер управління, оскільки не буває слабо розвинутих країн та організацій, що погано працюють, а є слабке управління і погані керівники [11, с.68]. С.Опрятний бачить причини труднощів, пережитих ВШ України в цілому й управлінням навчанням зокрема, у недоліках СВО ще з радянських часів, і в сучасній державній політиці у сфері вищої освіти, що не відповідає вимогам сьогодення [10, с.447].

Отже, розв'язання першого завдання дозволило зробити узагальнення: причини торкаються не тільки трансформацію функцій, форм і методів, але і парадигми управління навчальними закладами; причини лежать як за межами ВШ, так і в середині її; існують відмінності у вживанні понять «менеджмент» (management) і «управління» (government); наявність причини реформування управління української СВО зумовлює необхідність з'ясування специфіки її діяльності.

Друге завдання – з'ясування унікальності менеджменту вищої школи. У будь-якій сфері діяльності менеджмент специфічний априорі. ВШ не становить винятку. Унікальність має три прояви. Перший – наявність декількох видів діяльності. У Посібнику названо базові функціональні напрями діяльності ВНЗ: навчальна, економічна, науково-кваліфікаційна, науково-дослідна, інтелектуальна, додаткової та безперервної освіти, культурна, ресурсно-стратегічна. Далі їх з'єднано у три ключові напрями – навчальний, науковий і фінансово-економічний [7, с.97, 103].

Р.Дім, С.Хіллєрд і М.Рід пишуть про специфіку менеджменту з позицій конкуренції університетів за ресурси та постійний пошук

інституційної переваги. Якщо наукові дослідження є головним джерелом інституціонального престижу та доходу, то викладання характеризується як рутинна діяльність. Управляти викладанням менш складно, ніж дослідженнями, оскільки використовується простий моніторинг виконання у формі іспитів, звітів зовнішніх екзаменаторів, зовнішньої інспекції якості. Якщо цінність наукових досліджень не залежить від категорії університету, то статус викладання зумовлюється нею [1, с.72]. Характеризуючи політику Великобританії у сфері вищої освіти, автори відзначають анонсування ознак у культурі менеджменту за допомогою заохочення університетів концентруватися або на науці (залишаючи викладання), або на викладанні [1, с.166]. Отже, з позицій конкуренції для європейських університетів наукові дослідження більш вагомі, ніж викладацька діяльність. Подібні думки вельми цінні для вітчизняних ВНЗ при визначенні стратегії розвитку.

Суперечність між педагогічною та науковою діяльністю у стінах університету, з позиції Х.Ортега-і-Гассет, полягає у тому, що професійна освіта доступна для всіх, а наукові дослідження – для меншості. Звертаючись до історії, він констатує, що у середньовічному університеті культивувалася «загальна культура» у вигляді теології, філософії, «мистецтва». Університет не провадив дослідження і мало цікавився професіоналізацією знань. Сучасний університет, навпаки, майже повністю відмовляється від викладання або передачі культури, неймовірно ускладнюючи професійну освіту і розширюючи дослідну діяльність. Головним завданням університету, на думку автора, має стати викладання культури або системи життєвих ідей, якими володіє час. Отже, університетській освіті притаманні три функції: передача культури; навчання професіям; наукове дослідження і навчання науці [3, с.38-40].

Другий прояв унікальності полягає в тому, що вища освіта як система вельми складна для управління. У Підручнику наведені особливості ВНЗ як великої і складної організаційної системи: множинність мети діяльності і складність взаємопов'язаних процесів; багато контурність і безліч каналів управління; тісний взаємозв'язок процесів управління; висока інерційність [8, с.21-22]. Для М.Шаттока менеджмент університету - це цілісний процес, у якому всі взаємопов'язані елементи повинні функціонувати в єдності [5, с.25]. На відміну від більшості організацій, стратегія університету визначається як безліч деталізованих мік-

рорішень, так і макростратегічними рішеннями [5, с.62]. У Посібнику говориться, що, виходячи з наявності багатьох завдань ВНЗ, потрібна не стратегія, а портфель стратегій [7, с.103].

Українських і зарубіжних вчених об'єднує спільність поглядів. Так, принципові особливості управління ВНЗ, на думку Т.Боголіб, обумовлені факторами: високим та середнім інтелектуальним рівнем персоналу; «пласкою» управлінською структурою; об'єктивно неповною інформованістю залучених до керівництва про майбутнє і про ситуацію, що склалася; великим дефіцитом забезпечуючих ресурсів; нечітким описом показників об'єкта впливу [9, с.7]. У свою чергу Д.Юліус, В.Балдрідже і Дж.Пфеффер, аналізуючи владу в академічному співтоваристві у контексті меморандуму Макіавеллі, називають ВНЗ незвичайною організацією, яка надає послуги клієнтам. Аутентичність полягає в наявності високопрофесійного штату, складної та неясної мети, сильної зовнішньої дії [2, с.45]. Такий новий ракурс дозволяє побачити в менеджменті вищої школи складний механізм сполучення різновекторних інтересів.

Третій прояв унікальності полягає у високому призначенні вищої школи. Х.Ортега-і-Гассет, характеризуючи принцип освіти, вважає, що школа, як природний державний інститут, набагато більше залежить від суспільної атмосфери, в яку вона занурена, ніж від штучної педагогічної атмосфери в її стінах [3, с.37]. У Підручнику вказується, що велика частина процесів управління починається у ВНЗ, а закінчується далеко за його межами. По суті, управління ВНЗ слід розглядати як управління розподіленою системою з відсутністю чітких меж або як управління з глобальним зворотним зв'язком, як правило, через зовнішнє середовище, в якому виявляються результати діяльності ВНЗ, формується його імідж і складається авторитет як освітнього, наукового і культурного центру [8, с.21-22].

Д.Хонейман пояснює цінності освіти в контексті чотирьох базових категорій: економічна, виражена як монетарна (грошова) для особи; економічна, виражена як монетарна (грошова) для суспільства; соціальна, виражена як уміння, навички та знання, які надаються індивідууму; соціальна як внесок в ефективне функціонування суспільства [2, с.92].

Вельми оригінальним уявляється синергетичний підхід до управління ВНЗ С.Опрятного. Він дозволяє з великою імовірністю передбачити результати діяльності ієрар-

хічної системи управління навчанням в умовах невизначеного зовнішнього і внутрішнього середовища вузу на основі аналізу тенденцій розвитку вищої освіти, управління в цілому, як зовнішніх факторів і тенденцій розвитку навчального процесу як внутрішнього фактора, що впливає на ефективність управлінської системи [10, с.451].

Отже, розв'язання другого завдання дозволило прийти до узагальнень: унікальність менеджменту ВШ базується на наявності трьох самостійних і взаємообумовлених видах діяльності: викладанні, науці, культурі; ВШ як система може мати безліч макро- і мікрорішень; місія ВШ припускає високий ступінь залежності управління від зовнішніх чинників; реформа менеджменту починається з формування парадигми управління ВШ, інакше реформи на рівні ВНЗ будуть самодіяльністю.

Третє завдання – встановлення сучасної парадигми (моделі) менеджменту вищої школи. Вища освіта є невід'ємною частиною соціально-економічної системи країни, а, значить, її розвиток здійснюється відповідно до національної моделі. Слід погодитися з думкою С.Опрятного, що процес управління полягає в розумному поєднанні централізованого управління та самоврядування [10, с.449]. Спираючись на аналіз практики автономії ВНЗ, автори Посібника виділяють три основні моделі управління: ліберальну, центристську та обмежену. Ліберальну модель (США, Великобританія, Канада) відрізняє широка автономія ВНЗ. Для центристської (Франція, Німеччина, Росія) характерна правова автономія ВНЗ у навчальній, науково-дослідній, адміністративній і фінансовій діяльності. Але при цьому відносини університету з державою регулюються і регламентуються законодавчими актами, наказами та інструкціями органів державного управління [6, с.111,112]. Більшість університетів Західної Європи та Америки використовують обмежену (гумбольдтовську) модель, дотримуючись диверсифікації організаційно-правових форм існування. Організаційний дизайн університетів, що склався протягом ХХ століття – століття інтенсивної індустріалізації, формувався під впливом ідей механістичного менеджменту, що забезпечував у той час успіхи в управлінні виробництвом [6, с.124]. Проте сама по собі наявність моделей не означає простоту їх вибору або зміни. Так, А.Хоффман і Р.Саммерс вважають, що культурологічний контекст вищої освіти змінився, а парадигма менеджменту залишилася колиш-

ньою [2, с.3].

Р.Дім, С.Хіллєрд і М.Рід, стверджують, що управлінські парадигми New Managerialism (далі – NM) і New Public Management (далі – NPM) зумовили такі сучасні риси університетів, як «постмодерновість», «підприємництво», «ринкові відносини». Менеджеріалізм одночасно як ідеологічний зсув, управлінська парадигма й організаційна практика зменшив владу, змінив статус і роль академічного співтовариства [1, с.27]. Приймаючи термінологію, властиву неолібералізму і неотехнічному менеджменту, автори вказують, що вплив ринкових сил узгоджується з неоліберальною моделлю університетів [1, с.117]. У свою чергу, П.Ханс вважає концепцію менеджменту вищої школи спірною та дискусійною. Посилюється побоювання, що масова вища освіта зажадає таку владу і силу у прийнятті рішень, яка перевершить владну структуру колегіальних органів. До появи N P M влада була в руках уряду. У NPM окремі частини влади почали контролюватися провідними академічними представниками, які зараз функціонують як менеджери [4, с.19].

С.Опрятний вважає, що у сучасній Україні спостерігається повернення від людини корпоративної до людини економічної: людина змушена покладатися тільки на свої сили. Цьому значно сприяє панування у світовій економіці неоконсервативного підходу до освіти. Так, Світовий банк рекомендує країнам «третього світу» як засіб удосконалення перейти від державної системи освіти до платної, приватизувати навчальні заклади [10, с.451].

М.Шатток має оригінальний погляд на менеджмент ВШ. Він вважає, що опис Кларком підприємницького університету отримав статус ікони серед університетських моделей ХХІ ст. Позиція автора така, що використання терміна «підприємницький» у дискусіях про вищу освіту давало підставу вважати, що революція в менеджменті університетів вже в дорозі. Але при цьому в більшості британських університетів ніякої революції не відбулося внаслідок наявності культурних та управлінських заборон. Часто університети більше бажали заявити підприємництво як елемент в їх місіях, який якнайменше підприємницьким способом управляє їх справами [5, с.146, 147]. С.Опрятний підтримує погляди М.Шаттока, спираючись на те, що конкретний досвід розвинутих індустріальних країн показує, що своєю ефективною освітою і високим добробутом у цілому вони зобов'язані не тільки ринку, але,

насамперед, державі, що виявляє турботу про своїх громадян [10, с.451].

Вибір парадигми менеджменту залежить від сучасних тенденцій розвитку ВШ. Пам'ятаючи, що офіційному вибору повинна передувати тривала полеміка, як у професійному середовищі, так і в суспільно-політичних колах, у даній публікації наведено точку зору С.Опратнго. Саме цим автором докладно виявлено і грамотно систематизовано обставини, які необхідно взяти до уваги при виборі парадигми. Він помітив, що у процесі становлення управлінських структур ВНЗ Центральної та Східної Європи основний акцент зроблено на відновленні автономії навчальних закладів. У результаті багато університетів випали із загального контексту процесів реформування суспільства, що різко контрастує зі станом справ у вищій освіті країн Західної Європи. Там управління і менеджмент розглядаються не стільки як механізми, що гарантують автономію університетів, скільки як умови їхньої більшої відповідальності перед суспільством [10, с.448]. С.Опратний відзначив, що відповідно до загальних тенденцій централізації-децентралізації сучасному управлінню має бути властива велика порівняно з радянським періодом самостійність підструктур, що, проте, необхідно поєднувати. Відповідно, зростає значення нормативної та організаційної складових управління [10, с.450]. За логикою автора, характерною рисою управління сучасним ВНЗ у цілому і в навчальному аспекті його діяльності зокрема, може стати гібридна модель корпоративно-підприємницького управління [10, с.452-453].

Отже, розв'язання третього завдання дозволило прийти до узагальнень: парадигма менеджменту визначається рівнем автономності ВНЗ; неоліберальна модель управління ВШ найбільш відповідає сучасному етапу розвитку розвинутих країн; відсутня єдність думок стосовно домінування підприємницького початку в управлінні ВШ; вибір українською ВШ парадигми повинен стати предметом обговорення широких кіл наукової громадськості.

Таким чином, викладене дозволило зробити такі висновки. По-перше, переконливість аргументів на користь необхідності реформ менеджменту вітчизняної ВШ ґрунтується на багаторічному світовому досвіді університетів. По-друге, унікальність ВШ виявляється у наявності трьох основних видів діяльності (педагогічної, наукової і культурної) та складної ієрархічної системи функціонування, а також у її

високому суспільному призначенні. По-третє, сучасна парадигма управління ВШ, будучи частиною національної моделі соціально-економічного розвитку, відображає сучасні тенденції в еволюції СВО. Виходячи з рівня автономізації ВНЗ, для української ВШ прийнятна центристська модель управління, в якій органічно поєднуються корпоративний і підприємницький засади. По-четверте, подальші розробки вбачаються у напрямі поглибленого вивчення кожного з трьох зазначених завдань.

Література

1. Deem R. Knowledge, higher education, and the new managerialism: the changing management of UK universities / R. Deem, S. Hillyard, M. Reed. – Oxford: Oxford University Press, 2007. – 245 p.
2. Managing colleges and universities: issues for leadership / [edited by A. Hoffman, R. Summers]. – Westport: Bergin & Garvey, 2000. – 221 p.
3. Ортега-и-Гассет Х. Миссия университета (фрагменты) / Х. Ортега-и-Гассет // Альма Матер (Вестник высшей школы). – 2007.– №8. – С.35-40.
4. Pechar H. Academic Middle Managers Under the New Governance Regime at Austrian Universities / H. Pechar. // The Changing Dynamics of Higher Education Middle Management / [editors V. Lynn Meek, L. Goedegebuure, R. Santiago, T. Carvalho]. – New York: Springer, 2010. – P.15-30.
5. Shattock M. Managing successful universities / M. Shattock. – Berkshire: Society for Research into Higher Education & Open University Press, 2003. – 201 p.
6. Филиппов В.М. Управление в высшей школе: опыт, тенденции, перспективы: аналитич. доклад / [В.М. Филиппов, Б.Л. Агранович, Д.Г. Арсеньев и др.]. – М.: Логос, 2006. – 488 с.
7. Асаул А.Н. Управление высшим учебным заведением в условиях инновационной экономики. Науч. и учеб.-метод. справ. пособие / А.Н. Асаул, Б.М. Капаров ; Ин-т проблем экономического возрождения. – СПб. : Гуманитарика, 2007. – 277 с.
8. Резник С.Д. Управление факультетом: Учеб./ Под ред. С.Д. Резника. – М. : Инфра-М, 2008. – 694 с.
9. Боголіб Т.М. Принципи управління вузом / Т.М. Боголіб. – Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди», 2004. – 204 с.

10. Опрятний С. Особливості управлінського процесу у сфері вищої освіти/С. Опрятний // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2004. – №3. – С.447-453.

11. Поліщук О. Стратегічне завдання систе-

ми управління вищою освітою України / О. Поліщук // Персонал. – 2006. – №8. – С.66-71.

Статья поступила в редакцию 06.04.2011

УДК 338.27

**В.Г. ГЕРАСИМЧУК, д.е.н., професор, зав.кафедрою "Міжнародна економіка",
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»**

ВІД ІНЖЕНЕРНОЇ ДУМКИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

A Iove principium (Лат.). – Початок – з Юнітера. (На початку – найголовніше.) Організатори міжнародної науково-практичної конференції «Економіка України в ХХІ столітті: виклики сучасності» зробили наголос на двох ключових аспектах: 1) ДонНТУ, якому виповнюється 90 років, є «провідним вузом Донбасу і України в області інженерно-технічної та економічної освіти»; 2) виникла нагальна потреба в «генерації спільних рішень і активізації зусиль для впливу на соціально-економічні процеси та освітню діяльність в державі».

Щодо першого пункту. Той факт, що і НТУУ «КПІ», і ДонНТУ, і НУ «ЛП», і НТУ «ХПІ», і деякі інші провідні технічні університети України створюють певну конкуренцію «класичним» і економічним університетам, можливо, явище й позитивне. Разом з тим, як це не прикро, рівень інженерної підготовки упродовж останніх двадцяти років в Україні явно погіршується. Симптомів більш, ніж достатньо. З однієї сторони, знання з математики, фізики, хімії у школярів досить низькі. З другої сторони, оскільки промисловість ледве жевріє, попит на інженерні професії стрімко скотився донизу. Можна вести мову про застарілу лабораторну базу в університетах, про низьку зарплату інженера, про його соціальну незахищеність і т.д. Третя сторона: хто створює товар? Юрист, економіст, філолог, соціолог, політолог, психолог...? Ні. Інженер. Чому ж слово, поняття «інженер» практично щезло із вжитку? В проекті «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» навіть у розділі «Система освіти і підготовки спеціалістів» [1, с. 160-162] ви не знайдете слова «інженер». Які ж інновації без інноватора, без інженера? Абсурд.

Ось чому 2-й пункт намірів організаторів конференції, безумовно, заслуговує на увагу. Потрібно обговорювати проблему. Потрібно визначитися з стратегією як планом досягнення довгострокових цілей. На жаль, в Україні не склалося ні з стратегіями, ні з стратегами.

Мета дослідження [*Rem tene, verba sequentur (Лат.). – Дійди до сутності, а слова знайдуться (Оволодій предметом, а слова знайдуться.)*] полягає у виявленні першопричин низьких темпів соціально-економічного розвитку української держави, серед яких особливе місце займають проблеми реформування системи освіти і науки, вдосконалення теоретико-методологічних підходів до розробки і реалізації стратегії підвищення економічного потенціалу, пошук шляхів раціонального використання усіх видів ресурсів, досягнень науки і техніки (інженерії) для зміцнення позицій України у світовому господарстві, підвищенні добробуту населення.

"Vere scire est per causas scire (Лат.). Істинні знання – це знання причин". Проблемам розробки і реалізації стратегій інноваційного розвитку, підвищення ролі у даному процесі освіти, науки, новітніх технологій присвячено чимало напрацювань таких відомих вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Александрової В.П., Алімова О.М., Амоші О.І., Андрощука Г.О., Ансоффа І., Бажала Ю.М., Геєця В.М., Глазьева С.Ю., Глухова В.В., Дасіча П., Дементьева В.В., Ілляшенка С.М., Калитича Г.І., Кузика Б.М., Кузьміна О.Є., Мазура О.А., Маліцького Б.А., Мартякової О.В., Пахомова Ю.М., Подпряткова С.Є., Поповича О.С., Соловйова В.П., Твісса Б., Федулової Л.І., Франка І.Я., Чиркова В.Г. та багатьох інших.

© В.Г. Герасимчук, 2011